

Sport&Vrouw

Samia Ahrouch, inclusiemanager bij de Royal Belgian Football Association

“Voetbal heeft de kracht om zaken in beweging te zetten”

De Royal Belgian Football Association is de strijd aangegaan met discriminatie op en rond onze velden. Niet alleen racisme, maar ook seksisme, homofobie en fatshaming dienen voortaan te worden bestreden met een pakket van maatregelen en acties. In dat kader werd begin 2021 Samia Ahrouch aangesteld als inclusiemanager. *Sport & Strategie Vlaanderen* sprak met de vrouw die discriminatie in ons voetbal moet tackelen.

AUTEUR: MARKO HEIJL

Eerder dit jaar was er de 'zaak-Vanzeir': Dante Vanzeir die zich racistisch zou hebben geuit tegen een medespeler. In diezelfde periode was er eveneens de 'zaak-Lukaku': Romelu Lukaku die van de Italiaanse voetbalbond een schorsing kreeg opgelegd nadat hij racistische supporters met het bekende vinger-op-de-lippen-gebaar het zwijgen had willen opleggen. Allebei in het buitenland weliswaar, maar hoe zit het nu eigenlijk met racisme op en rond onze Belgische voetbalvelden? Wel, in *De Zevende Dag* van 16 april noemde oud-voetballer en diversiteitscoach Paul Belay de Belgische houding tegenover de racismeproblematiek in het voetbal "te laks". Waarmee de bal voor een deel in het kamp van de Belgische voetbalbond komt te liggen.

Bij die voetbalbond is sinds 1 januari 2021 Samia Ahrouch in dienst als inclusiemanager. Criminologe van opleiding, het profiel waarnaar ze oorspronkelijk op zoek waren binnen het departement Veiligheid. Daar begon Ahrouch met een studie over de stewards en hun werking in België. Niet veel later wilde de voetbalbond 'Come Together' lanceren, een plan tegen racisme en discriminatie in het voetbal. Via die weg nam Samia Ahrouch de functie van inclusiemanager op en coördineert ze momenteel Come Together, het plan van de bond in de strijd tegen discriminatie en racisme in het voetbal. "Het 'Come Together'-project is ontstaan binnen het departement Football and Social Responsibility,

dat dan weer deel uitmaakt van het marketingdepartement", vertelt ze. "Je hebt natuurlijk wel marketing nodig om het project bekend te maken, maar Come Together zelf is geen marketing, en daarom wilden we dat lostrekken. Inclusie is niet enkel belangrijk op het voetbalveld, maar ook binnen de werking van de KBVB zelf. Daarom zit dat nu bij human resources, en heet dat voortaan het HR & Inclusion Department."

Mentaliteitsverandering

"De doelstelling bij Come Together is om ervoor te zorgen dat voetbal een veilige omgeving is voor iedereen", legt Ahrouch uit. "We willen een mentaliteitsverandering teweegbrengen. Voetbal is een weerspiegeling van de maatschappij, waar spijtig genoeg nog te vaak sprake is van discriminatie. Wij kunnen vanuit het voetbal ons steentje bijdragen. Met het actieplan proberen we een aantal zaadjes te planten voor een mentaliteitsverandering in het hele voetballandschap. Waarbij we hopen dat dit een effect zal hebben op onze maatschappij. Voetbal wordt dermate massaal gevolgd, we weten dat we een impact hebben, en dus een belangrijke sociaal-maatschappelijke rol vervullen."

Is de problematiek die aan de basis ligt, ooit in kaart gebracht? Ahrouch: "In de aanloop naar Come Together heeft de bond contact genomen met een twintigtal ervaringsdeskundigen, mensen uit verschillende minderheidsgroepen die het actieplan mee hebben ontwikkeld. Zij hebben het vormgegeven, en ik coördineer dat nu vanuit de voetbalbond. We hebben ook twee onderzoeken gedaan. Eén in samenwerking met de VUB, over de perceptie van scheidsrechters ten overstaan van discriminatie, het tweede onderzoek was in samenwerking met de KU Leuven en ging over discriminatie in het jeugdvoetbal. Uit die onderzoeken kwamen twee belangrijke bevindingen naar voren. Uit het onderzoek van de VUB bleek dat veertig procent van de scheidsrechters discriminatie niet rapporteren. Het onderzoek van de KU Leuven leerde dat een op de drie jongeren al het slachtoffer is geweest van discriminatie. Schokkende bevindingen die het voor ons duidelijk maakten dat dit actieplan hard nodig is."

590 meldingen

"In 2022 hebben we 590 meldingen van discriminatie ontvangen", vertelt Ahrouch. "Daarvan ging 85 procent over racisme, de andere meldingen gingen over seksisme, homofobie, religie, bodyshaming en andere vormen van discriminatie. Deze cijfers worden gebenchmark met andere sporten en de situatie in andere landen. In dit soort thematieken is het belangrijk om gegevens met elkaar te kunnen uitwisselen. En dan zien we dat andere sporten de problematiek niet zo ervaren als wij dat doen. Wat niet wil zeggen dat een bepaalde problematiek er niet

is. Maar het publiek in heel wat andere sporten is minder divers. In het voetbal hebben we een uitgesproken representatie van de maatschappij. Ik denk dat we mogen stellen dat wij op dat vlak toch wat verder staan dan andere sportfederaties. En wat de voetbalfederaties van andere landen betreft: daarmee hebben we zeer regelmatig contact om expertise uit te wisselen en te leren van elkaars aanpak."

Meldpunt

Is er volgens Ahrouch enige evolutie zichtbaar, op zowel het niveau van top- als breedtesport? "De problematiek is niet nieuw. Ook de groep van twintig ervaringsdeskundigen die aan de basis lagen van het 'Come Together'-actieplan, heeft ons erop gewezen. Ik heb hen vaak horen zeggen: 'Wij geven aan dat er discriminatie is, maar we hebben het gevoel dat er niet naar ons wordt geluisterd. De mensen van de voetbalbond zijn geen

"MET COME TOGETHER PROBEREN WE EEN AANTAL ZAADJES TE PLANTEN VOOR EEN MENTALITEITSVERANDERING IN HET HELE VOETBALLANDSCHAP. WAARBIJ WE HOPEN DAT DIT EEN EFFECT ZAL HEBBEN OP ONZE MAATSCHAPPIJ"

Samia Ahrouch in maart tijdens de 'Come Together'-conferentie onder de noemer 'Because we care', met de gezichten van de campagne. Van links naar rechts: Faris Haroun (coryfee van Royal Antwerp FC), Cristiano Ferri (oprichter zaalvoetbalploeg Brussels Gay Sport en gezicht van de 'Come Together'-campagne tegen homofobie), Ellen Huyge (socioloog en onderzoeker KU Leuven), Nathalie de Volder (scheidsrechter en gezicht van 'Come Together'-campagne tegen seksisme) en Wilson Kabera (slachtoffer van racisme in het voetbal).

representatie van de samenleving, dus wat voor ons discriminatie is, is dat voor hen vaak niet.' Discriminatie en racisme hebben altijd bestaan, maar het werd niet gerapporteerd. Omdat mensen geen vertrouwen hadden, omdat ze dachten dat er toch niks mee ging gebeuren. Met het 'Come Together'-actieplan zetten we heel hard in op het meldpunt en krijgt het meldpunt veel meer visibiliteit. We hebben daarnaast ook workshops over discriminatie en racisme, waar we toelichting geven over hoe om te gaan met vooroordelen en waarom het belangrijk is om erbij stil te staan. Maar ook: wat is nu precies discriminatie, wat zegt de wetgeving erover en wat doe ik wanneer ik ermee word geconfronteerd? We leiden mensen op, ook binnen de voetbalbond, om te melden wanneer ze in contact komen met discriminatie. Door het feit dat we er zo hard op hameren, hebben we nu een forse stijging van het aantal meldingen. In 2022 waren dat er 590, als ik naar de rapporten van vroeger kijk, waren dat er misschien drie per jaar."

Het succes van zo'n systeem staat of valt uiteraard bij de uitvoering ervan. Ahrouch: "Wij zijn als het ware een beetje het slachtoffer van ons eigen succes. We hebben een stijging van het aantal meldingen, daarom hebben we begin mei een nieuwe persoon aangesteld die honderd procent het meldpunt gaat beheren. We vinden het belangrijk dat de mensen die discriminatie of racisme melden ook binnen een redelijke termijn een opvolging krijgen. Naast die fulltime kracht komt er via Voetbal Vlaanderen ook nog iemand bij die deeltijds zal meehelpen. Maar we beseffen dat we momenteel enkele maanden vertraging hebben binnen ons meldpunt en dat dat beter moet."

Wat is de procedure bij een klacht die binnenkomt op het meldpunt? "Ten eerste zijn er verschillende manieren om een klacht te ontvangen", zegt Ahrouch. "Via het verslag van de scheidsrechter: wanneer de scheidsrechter zelf niets heeft gehoord, kan er iemand bij hem komen met een melding, en ook dan is

hij verplicht om dat op te nemen in zijn scheidsrechtersverslag. Als de scheidsrechter dat niet heeft gedaan, omdat hij of zij dat bijvoorbeeld niet wilde, kan die daarvoor gesanctioneerd worden. Daarnaast heb je op profniveau verslagen van de *match delegates*, kan een klacht binnenkomen via een officiële klacht of via het meldpunt. Klachten die ons via het meldpunt bereiken, kunnen via bemiddeling worden opgelost of worden doorgestuurd naar het bondsparket. Het bondsparket zal dan een onderzoek uitvoeren, met getuigenissen, om de zaak al dan niet door te verwijzen naar de nationale kamer. Binnen de nationale kamer heb je een rechter en twee onafhankelijke rechters met expertise in de problematiek van discriminatie. Ze spreken zich uit over alle niveaus, profs of amateurs, en voor meerderjarigen en minderjarigen. Die nationale kamer is er gekomen om uniformere beslissingen te hebben. Zo kon het vroeger dat een bepaald incident in het noorden van het land niet als racisme werd geïnterpreteerd, in het zuiden wel. Met de nationale kamer hebben we nu dezelfde sanctie voor dezelfde feiten."

Zes maanden tot twee jaar

En wat is dan het gevolg? Ahrouch: "Er zijn tegenwoordig strenge sancties, gaande van zes maanden tot twee jaar schorsing. Maar bereiken we daarmee steeds ons doel? Het antwoord is nee. Het heeft soms zelfs een averechts effect. De gestrafte kan het slachtoffer de schuld geven. Daarom hebben we, na overleg met een aantal organisaties en experts, ook alternatieve maatregelen ontwikkeld, met als doel schuldinzicht en mentaliteitsverandering. Uiteindelijk hebben we vier partners weerhouden die hieraan wilden meewerken: Rainbow House, Play 4 Peace, Kazerne Dossin en het AfricaMuseum. In januari van dit jaar zijn we gestart met die alternatieve maatregelen. De rechters kunnen die, voor bepaalde feiten en met de toestemming van de dader(s), uitspreken.

Daarnaast zetten we voor alle stakeholders workshops op. In het verleden gaf ik die, maar het zijn er inmiddels zo veel dat we nu ook samenwerken met zes inclusiecoaches om er nog meer te kunnen geven. De basis hiervan is altijd hetzelfde, verder is de workshop op maat van de doelgroep. Zo kan een workshop fysiek plaatsvinden of online. Het is ook niet zo dat de voetbalbond daar dan eens tweeënhalf uur komt uitleggen hoe het allemaal moet. Het is een uitwisseling, een dialoog, waarbij ieders ideeën, waarden en normen aan bod komen. Het gebeurt

MENSEN IDENTIFICEREN MINDER MAKKELIJK WAT HOMOFOBIE OF SEKSISME IS DAN WANNEER ER 'VUILE ZWARTE' WORDT GEROEPEN

regelmatig dat clubs me spontaan contacteren omdat ze een workshop willen organiseren. Zo hadden we in de maand maart 205 inschrijvingen voor 'Come Together'-workshops."

Diversity board

590 meldingen verwerken is één ding, uiteindelijk komt het er natuurlijk op neer hoe die door de ontvanger worden beoordeeld. "Dat is inderdaad niet altijd makkelijk", beaamt Ahrouch. "Je toetst dit aan de wetgeving. En vervolgens is het afhankelijk van situatie tot situatie. Om een voorbeeld te geven: er was een case waarbij een speler op het veld te horen had gekregen over zichzelf: 'Hou die neger'. Maar de persoon over wie het ging, zei

dat hij had gezegd: 'Hou die negen'. En dan begint de discussie. Of iemand die niet mee mocht spelen, was dat nu op basis van discriminatie of niet?'

Of: 'Al wie niet springt, is een jood'. Terwijl de supporters van Antwerp zelf altijd 'Joden! Joden!' scanderen tot meerdere eer en glorie van zichzelf en van hun club. Discriminatie voor de kamer, maar een lastige discussie voor de supporters ... "Dat is een case die ik breng in de workshops, en die altijd tot interessante discussies leidt", zegt Ahrouch. "Ik heb die workshop ook gegeven aan de supporters. 'Dat is een geuzennaam', zeiden ze, 'wij bedoelen daar niks mis mee'. Het is en blijft een gevoelig thema."

Sinds enige tijd heeft de voetbalbond ook een diversity board, iets wat in Nederland onder een andere vorm al eerder bestond. "Onze diversity board geeft ons feedback over de acties die we hebben uitgevoerd en over de acties die we nog plannen", verklaart Ahrouch. "Er zit ook een scheidsrechter in die board. Die meldde ons dat lang niet alle scheidsrechters op de hoogte zijn van het feit dat ze racisme dienen te signaleren als ze het zelf niet hebben gezien of gehoord. Op basis daarvan zijn we met Voetbal Vlaanderen en de ACFF (*de Waalse tegenhanger, ndr*) gaan praten en hebben we hun gevraagd de scheidsrechters nog beter te informeren. Dat is ondertussen uitgeklaard. Ook de 'Come Together'-workshops hebben we laten nakijken door de diversity board. En recent hebben we ook onze 'Come Together'-campagne met de tattoos aan hen voorgelegd."

Die 'Come Together'-campagne bestaat uit beelden waar op slachtoffers 'Makak', 'Kutwijf' of 'Vuile homo' staat getatoeëerd. Harde, confronterende beelden. *Choqvertising* heet dat dan, het publiek choqueren om aandacht te krijgen en zo de boodschap over te kunnen brengen. Of om de daders een geweten te trappen. Straffe kost die veel aandacht kreeg in de media, maar niet meteen een positieve boodschap. Ahrouch: "Dat is waar, maar het echte probleem is eerder dat dit werkelijk iedere week

langs de zijlijn wordt geroepen. Of we positief communiceren of voor deze aanpak kiezen, onze boodschap is steeds dezelfde: dit gedrag kunnen we niet aanvaarden. Maar met een choquerende campagne trek je meer aandacht. Ook onze diversity board was trouwens voorstander van deze aanpak."

Toch was een vorige campagne, zonder een daadwerkelijke campagne te zijn, wat dat betreft nog straffer en choquerender. *FC United*, een VRT-reeks opgebouwd met getuigenissen van mensen die racisme aan den lijve ondervonden hebben. De VRT bleek hier een dankbare partner voor de boodschap die de voetbalbond wilde uitdragen, en liet onder andere ook toenmalig bondsbaas Peter Bossaert aan het woord. Ook andere partijen scharen zich achter de missie van de voetbalbond, zegt Ahrouch. "We hebben regelmatig contact met tal van partners in deze materie, bijvoorbeeld ook wanneer er alternatieve maatregelen worden uitgesproken. Ze geven ons daarna feedback over het afgelegde traject van de gesanctioneerde en houden ons op de hoogte van tentoonstellingen, voordrachten en vormingen."

Fatphobia

Valt er qua racisme en andere vormen van discriminatie een profiel te maken van de daders en waar ze de kop opsteken? Ahrouch: "We houden alle data bij. Maar ik vind het heel gevaarlijk om te zeggen waar en wie meer discrimineert, simpelweg omdat je afhankelijk bent van de meldingen die je krijgt. We willen ook niet bepaalde regio's of clubs stigmatiseren, omdat dat ook averechts kan werken. De KU Leuven heeft dit wel onderzocht, en daar zagen ze weliswaar lichte verschillen, maar over het algemeen is de problematiek overal even erg." En als we de problematiek op Europees niveau bekijken, kunnen we dan nog spreken van lichte verschillen? Zo is homofobie in bepaalde Oost-Europese landen eerder norm dan aberrant gedrag, vaak zelfs nog van overheidswege gesteund. Is op Europees vlak de UEFA bezig met deze materie? "We komen om de zoveel maanden samen met de UEFA en de voetbalbonden", vertelt Ahrouch. "Dan is er overleg over bepaalde acties en delen we informatie met elkaar. Zo is er een toolkit ontwikkeld, een film met vier bekende mensen uit het voetbal, die een bepaalde vorm van discriminatie hebben ervaren, zoals racisme of seksisme."

Bij de vormen van discriminatie die tegenwoordig worden bestreden, is fatshaming of fatphobia een nieuwkomer. Een voetbalcoach kan zijn spelers niet meer aanspreken met 'dikke'. Ahrouch: "Na hun onderzoek is de KU Leuven discriminatie breder gaan trekken. Zo is, tot onze grote verbazing, naar boven

gekomen dat de twee meest voorkomende vormen van discriminatie bij jongeren ten eerste een donkere huidskleur en ten tweede zwaarlijvigheid waren. Wie wordt er op school het meest gepest? Kindjes die een beetje zwaarlijvig zijn. Dat is ook een problematiek, en we proberen er dan ook op te hameren dat discriminatie niet enkel racisme is. Racisme is weliswaar 85 procent van de meldingen, maar ik denk dat de cijfers voor homofobie, seksisme en bodyshaming in werkelijkheid veel hoger liggen. Het wordt simpelweg nog te weinig gerapporteerd, omdat het gebanaliseerd wordt. Als er bijvoorbeeld naar een vrouwelijke scheidsrechter wordt geroepen: 'Ga met de Barbie spelen', dan is dat seksisme, maar ze gaat het misschien niet rapporteren omdat ze het gewoon is, of omdat ze denkt dat dit geen discriminatie is of dat ze het nergens kan melden of dat er met haar melding niets zou worden gedaan. Mensen identificeren minder makkelijk wat homofobie of seksisme is dan wanneer er 'vuile zwarte' wordt geroepen. Iedereen weet meteen dat dat niet oké is, ook de persoon die het roept. Vorig jaar sprak Ouissem Belgacem, ex-speler van Toulouse, hier op een conferentie over homofobie in het profvoetbal. Hij zei: 'Ik heb zelf Tunesische roots, en ik weet wat racisme is, want ik heb het zelf meegemaakt. Maar Belgacem is ook homo, en hij zei dat hij veel meer last had van homofobie dan van racisme. Mensen staan niet stil bij het feit dat 'tu frappes comme un péché' homofobie is. Hij stelde dan ook duidelijk dat het voetbal heel homofoob is, en er geen ruimte is om je te uiten.'

Over homofobie gesproken: de voetbalbond is afgelopen najaar met haar grootste uithangbord, de Rode Duiwels, naar Qatar getrokken, waar homofobie de norm is en zelfs bij wet verankerd. Wie weet zal dat in 2030 nog eens gebeuren op een WK in Saoedi-Arabië. 'De beslissing voor Qatar is lang geleden genomen, daar konden we niets aan veranderen', verklaart Ahrouch. 'We hebben ons dus de vraag gesteld: wat kunnen we wél doen? Wat kunnen we teweegbrengen in Qatar? In aanloop naar het toernooi hebben we een platform opgericht met mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty, de vakbonden, maar ook de FIFA zelf om deze verschillende punten te bespreken. Er was ook een actieve werkgroep met landen zoals Denemarken, Duitsland, Nederland, Engeland, Zwitserland enzovoort. We hebben beslist om de kracht van voetbal als hefboom te gebruiken en er zijn in Qatar in aanloop naar het toernooi ook belangrijke wetsveranderingen doorgevoerd. Dus voetbal heeft toch wel de kracht om zaken in beweging te zetten. Veel sneller dan normaal. En ja, er is daar heel veel homofobie. Maar als ik zie waar wij vandaag in België staan, merk ik toch dat er nog veel werk is, want hier is er ook heel veel homofobie. Mensen die zich niet durven te outen, zelfs niet binnen hun eigen familie. Er moet nog heel wat veranderen. En dan is het makkelijk om de ander met de vinger te wijzen. Wij staan ook niet waar we zouden moeten staan.' ■

FOTO: REBA

Vervolg van pagina 21

ga zo maar door. Wij willen de clubs daarin ondersteunen en ontlasten door bijvoorbeeld een boekhoudtool en een planningstool aan te bieden."

Ondanks beloftes over administratieve vereenvoudiging (en een staatssecretaris die daarmee belast is) blijft het soms een kluit. Hoof: "Ook daarin nemen wij een rol op: in vertegenwoordiging naar de overheid pogen wij die processen zo goed mogelijk te stroomlijnen. Zo hopen we de administratieve last te beperken of terug te dringen. Het gaat om heel concrete zaken zoals recent gewijzigde fiscale attesten voor sportkampen of het UBO-register (het staatsregister waarin alle uiteindelijke begunstigers van een vennootschap, 'the ultimate beneficial owners', geregistreerd staan, nvdv), waar ook sportclubs mee in het bad getrokken worden. We begrijpen wel dat dat voor alle organisaties geldt, maar bedrijven kunnen aan die verplichting voldoen met betaalde krachten. Bij sportclubs valt het allemaal op de schouders van vrijwilligers. Wij maken hen daar wegwijs in én we proberen de overheid duidelijk te maken welke impact bepaalde regelgeving voor die mensen heeft."

Peter Stockx van Minasto Event Support baamt dat de administratieve rompslomp tijdrovend is. "Zo goed als elke avond zijn mijn echtgenote en ik daarmee bezig. Wij doen immers de hele administratie van al onze vrijwilligers: wij houden bij wat ze verdiend hebben zodat ze zeker niet over hun barema's gaan, we bekommeren ons om de onkostennota's et cetera. Aan de organisatie vragen we daarvoor één euro admi-

nistratiekost, bijna niets dus. Daarvan betalen we dan nog de verzekering, behalve voor wielervedstrijden, want dan zijn we verzekerd via de wielerbond."

Het is er allemaal niet eenvoudiger op geworden, gaat Stockx verder. "Zo moeten we nu ook een uittreksel uit het strafregister opvragen." Sinds begin dit jaar moet iedereen die met kinderen en jongeren werkt dat inderdaad voorleggen. Voor sportclubs betekent het in concreto dat ze dit zelf moeten nagaan én nadien ook moeten oordelen of een bepaalde

persoon er al dan niet als vrijwilliger mag komen werken. Hier en daar werden daar vraagtekens bij geplaatst, maar Pieter Hoof benadrukt vooral dat de sector op dat vlak al veel inspanningen geleverd heeft. "Sportfederaties zijn verplicht om een integriteitsbeleid te voeren en willen dat natuurlijk ook zelf, en zowel bij federaties als sportclubs zijn API's (laansprekpersoneel integriteit, nvdv) actief. Verder geven wij samen met het Centrum voor Ethiek in de Sport opleidingen rond dat thema. Wat er begin dit jaar is bijgekomen, is eigenlijk slechts een klein stapje in het hele integriteitsbeleid. Ik begrijp dat

sommigen dat misschien als een extra administratieve last beschouwen, maar elke stap die we kunnen zetten in de verdedigingsmuur is een positieve. Want uiteraard willen we er alles aan doen om elke vorm van grensoverschrijdend gedrag te voorkomen." ■